

Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын эсептик чен өлчөмү

маселесине арналган отурумунан пресс-релиз

2014-жылдын 26-майында Улуттук банк Башкармасынын отуруму өткөрүлүп, анда жылдын биринчи чейреги ичинде ишке ашырылган акча-кредит саясаты боюнча отчет, макроэкономикалык болжолдоолор, эсептик чен өлчөмү кароого алынган.

Кароого сунушталган отчетто 2014-жылдын биринчи чейрегинде Улуттук банк акча-кредит саясатынын жаңы операциялык негизине өткөндүгү баса белгиленип, анда пайыздык чендер аралык көрсөткүч катары колдонулгандыгы белгиленген. Ушул максатта эсептик ченди аныктоо механизми өзгөртүлүп, акча-кредит саясатынын жаңы инструменттери колдонууга киргизилип, ал эми учурда колдонулуп жаткандары модификацияланган. Акча-кредит саясатынын пайыздык трансмиссиондук каналдарынын ишин күчөтүү жана акча рыногунун ченин Улуттук банктын эсептик чен деңгээлине жакындаштыруу, жаңы иш багытына өтүүнүн максатынан болуп саналат.

Акча-кредит саясатынын негизин өзгөртүү банктар аралык рыноктун өнүгүшүнө дем берген: рынокто келишилген бүтүмдөрдүн көлөмү сыяктуу эле, алардын саны да жети эседен көбүрөөккө өскөн. Банктар аралык рынок чендери жөнгө салынган чектин алкагында түптөлүү менен (мында “овернайт” кредити боюнча 9,0 пайызды түзгөн чен жогорку чек катары, ал эми “овернайт” депозити боюнча 1,5 пайызга барабар чен төмөнкү чек катары кызмат кылган) алардын орточо мааниси 8,0 пайызга жакынды түзгөн. Банк тутумунун үстөк ликвиддүүлүгүнүн орточо деңгээли 2014-жылдын январь-март айларында 2013-жылдагы тиешелүү көрсөткүчкө салыштырганда 37,4 пайызга кыскарган.

Соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдүн экономикасынын бир аз басаңдашына байланыштуу сырттан суроо-талаптын азайышы, күндөлүк эсеп тартыштыгын ички дүң өнүмгө карата 13,4 пайызга чейин (алдын ала маалыматтар боюнча) кыскарышына таасир эткен. Соода балансынын тартыштыгы 1,6 пайызга азайган. Күндөлүк трансферттердин таза агымы доллар эквивалентинде 8,5 пайызга кыскарган болсо да, валюта номиналында өсүш сакталып калган.

2014-жылдын биринчи чейреги ичинде өлкөнүн экономикасынын өсүшү 5,6 пайызды түзгөн. Курулуш секторунда буга чейин жетишилген натыйжа январь-март айлары ичиндеги өсүшкө түрткү берген фактордун биринен болгон. Ички дүң өнүм дефлятору 2,5 пайыз деңгээлинде калыптанган.

Биринчи чейректин жыйынтыгы боюнча мамлекеттик бюджет 2,0 млрд. сом же ички дүң өнүмгө карата 2,9 пайыз өлчөмүндө профицити менен аткарылган.

Экономиканын импорттон кыйла көз карандылыгы орун алып тургандыгына байланыштуу дүйнөлүк азык-түлүк рынокторундагы баа жагдайына туруктуу мониторинг жүргүзүү жана орто мөөнөттүк келечекте алардын мүмкүн болуучу өзгөрүүлөрүнө талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү зарылчылыгына айрыкча көңүл бурулган.

Россия жана Казакстандын валюта рынокторундагы жагдайларга байланыштуу тышкы таасирлер биринчи чейректе алмашуу курсунун өтө эле өзгөрүлмөлүүлүгүнө алып келген. Курстун кескин өзгөрүүсүн текшилөө жана алып сатарлыкка жол бербөө үчүн Улуттук банк АКШ долларын сатуу боюнча валюталык интервенцияларды ишке ашырган. Ошентип, 2014-жылдын январь-март айлары ичинде алардын көлөмү 198,1 млн АКШ долларын түзгөн. Ачык рынокто жүргүзүлгөн башка операциялар менен катар эле, валюта рыногундагы операциялар алмашуу курсуна басымды жеңилдетүүгө өбөлгө түзгөн. Январь-март айлары ичинде сомдун нарксызданышы 10,8 пайыз чегинде катталган.

Жылдын биринчи чейреги ичинде акча базасы 5,8 млрд сомго, 67,4 млрд сомго чейин кыскарган (-7,9 пайыз). M2X кеңири мааниде колдонулуучу акча массасы 1,9 пайызга азайып, 118,7 млрд. сомду түзгөн.

Банк Башкармасынын отурумунун жүрүшүндө экономикада инфляциялык процесстердин тездеши тобокелдиги орто мөөнөттүк аралыкта да сакталып калаары белгиленген. Инфляциянын чейрек ичиндеги орточо деңгээли болжолдонгондон 0,4 пайыздык пунктка жогору болуу менен 4,7 пайызды түзгөн. Инфляция деңгээлин жылдык эсептөөдө ал 6,3 пайыз чегинде катталган.

Инфляциялык тобокелдиктердин сырттан суроо-талаптын кыскарышы тобокелдигине карата катышын эске алуу менен Улуттук банк Башкармасы эсептик ченди өзгөртүүсүз, 6,0 пайыз деңгээлинде калтыруу чечимин бир добуштан кабыл алган.